

A szilágyborzási Kása család rövid története

A családi hagyomány szerint az első borzási Kása az a Kása István volt, aki a közeli Ippról került Borzásra valamikor az 1800-as évek elején Fazakas Márton gazdához, akinek leányát később feleségül vette. A zilahi levéltárban Ippról csak esküvői anyakönyvek vannak (a többi elveszett, miután elvitték a református parókiáról),¹ amelyek akkor még latin nyelvűek voltak, és az alábbi oldal harmadik bejegyzése érdekes lehet számunkra.

Nomi na		Designatio loci ubi Matrimonium in- tum est, Diei item et Anni	An coram loci Pa- rocho vel alio p[ar]o- cho in Specie Matrimo- nii inibitum est.
Nupturientium	Tedium presentium		
Nobil. Fr[an]z Sigismundus B[ar]on Vid. de Miklos Vidua Cum Danielis Vladox Vidua Juliana Lahav Sz. Simoni	Presentibus Ladislahav Sigism. Ditscher et Joseph videm Ditscher	In aedibus Viduae Die 27a Ed. 1778.	Loci Parocho Benja- mine Veress.
Libel. Joh. Peter Parocho Anna Nagyer, Steph. Covach Replakilofsi Vidua	Copulati presentibus Idem in Portuobus Replakilofsi Cottus Dchor	In Domo Viduae die 28a Junii At 1778.	Per loci Parochum Joh. Szent Miklosi.
Proci. Petrus Kása Steph. Senioris Jellus et Elira Lisha Biro Michaelis Diro Senioris filia	Presentibus Populo Copulati	In Templo die 29a Nov. in At 1779. Pontificatus Ipp.	Per Benjamin Veress.
Libel. Steph. Tot alius Da C. et. 1779.	Presentibus Populo Copulati	In Portuobus Ipp.	Parocho Benjamin Veress.

Ennek fordítása:

Házasulandók neve	Tanúk	A házasság helye és ideje	Eskető lelkész
Providus (jobbágyrendű) Kása Péter, idősebb István fia és Bíró Erzsébet, idősebb Bíró Mihály leánya	A hívek jelenlétében házasodtak.	Ipp falu templomában 1779. március 5-én.	Veress Benjámín lelkipásztor [helybéli].

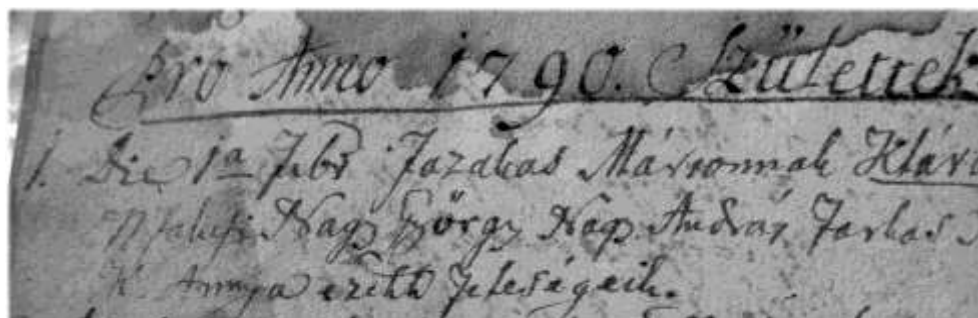
Mivel más házassági bejegyzés nincs Kása névvel ebben az időben, valószínűleg Kása Péter és Bíró Erzsébet lehetnek Kása István szülei, ugyanis ő 1783-ban vagy 1784-en született. A borzási anyakönyv szerint: „1859. július 18-án elhunyt Kása István, 76 évesen, természeti halállal, szónoklattal temették július 20-án.”

2 Julius 1859 Kása István 76 évesen természeti halál

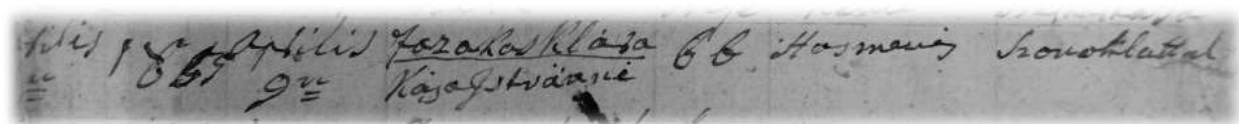
¹ A szocializmus éveiben, valamikor az 1970-es években minden egyházközségtől elvitték a megyei levéltárakba a száz évnél régebbi anyakönyveket.

Mivel születési dátuma nem ismert, 1783. július 19. és 1784. július 17. között születhetett.

Fazakas Klára születéséről ez a bejegyzés található: „1790. február 1-jén Fazakas Mártonnak Klára”.

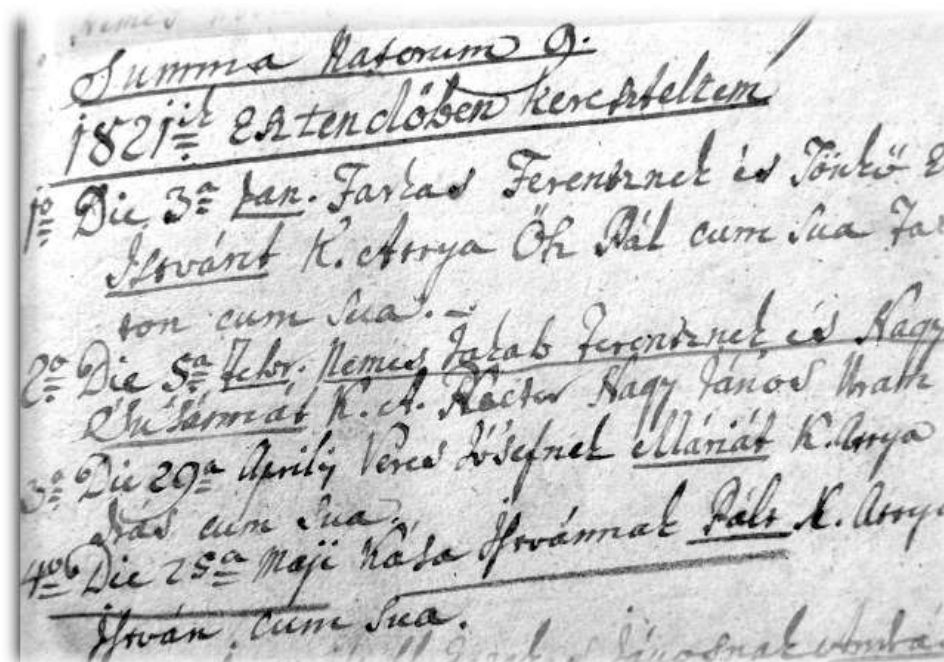

1855. április 7-én halt meg, 9-én temették. Az alábbi bejegyzés szerint: Fazakas Klára Kása Istvánné, 66 évesen halt meg hasmenésben, és szónoklattal temették.

Nem 66 éves volt, hanem csak 66. évében halt meg, tehát 65 évesen.

Nem tudjuk Kása István és Fazakas Klára mikor esküdtek meg, mert a zilahi levéltárban a borzási esküvői anyakönyv hiányzik. Viszont megtaláltuk fiuk keresztelési bejegyzését: „1821. május 25-én keresztelte Kása Istvánnak Pált”. A negyedik beírás az alábbi oldalon:

Kása Pálnak és feleségének, Tőtös Máriának három fia és egy lánya volt. A családi emlékezet csak a három fiúról tud, de a borzási református anyakönyben szerepel az is, hogy 1863-ban meghalt kétévesen Klára nevű lányuk. Kása Pál 1893-ban bekerült a magyarországi földbirtokosok könyvébe (Bellusi Baross Károly: *Magyarország földbirtokosai*, 1893). Ide azokat sorolták, akiknek legalább 100 hold földjük volt (egy kataszteri hold nagyjából 0,58 hektárnak felel meg). Kása Pál akkor 272 holddal rendelkezett, ennek legnagyobb része legelő (118 hold) és szántó (72 hold) volt.

Megye: Szilágysomlói
Komitat: Szilágysomlói

Község Gemeinde	Utolsó posta Letzte Post	Birtokosok neve Name des Grundbesitzers	Szántó Ackerland	Kert Garten	Rét Wiese	Legelő Weide	Erdő Wald	Szőlő Wein	Nyír- erdő Nadel- wald	Haszná- latlan terület Unbenut- zter Boden	Össze- sen	Jegyzetek Anmerkung
Kataszteri holdakban (Kikerekítve) — Kikerekít. hold (abgerundet)												
Járás Bezirk: Szilágysomlói.												
Alsó-Kaznacs	Zorány	Alsó-Kaznacs község	—	—	2	371	—	—	—	50	423	
Badacson	Szilágysomlói	Badacson község	—	—	—	56	1	—	—	65	122	
"	"	Badacsoniközbirtokosok	—	—	—	20	176	—	—	4	200	
"	"	Badacsonyi úrbéresei	—	—	—	62	42	—	—	—	104	
Bagos	Szilágysomlói	Bagosi Albert	41	4	7	30	9	2	—	13	106	
"	"	Bánffy Albert báró	150	5	7	73	246	5	—	2	488	
"	"	Bánffy Béla gróf	3	1	7	466	35	—	—	10	522	
"	"	Bánffy Zoltán báró	631	7	235	337	365	5	—	51	1601	
"	"	Bagos község	2	—	7	19	—	—	—	159	187	
"	"	Bagosi közbirtokosság	—	—	—	189	—	—	—	—	189	
Borzás	"	Kása Pál id.	72	4	29	118	49	—	—	—	272	
"	"	Vincze Gábor id.	52	—	18	20	11	—	—	1	102	
Büregzd	"	Büregzd község	13	—	2	64	27	—	—	52	158	
Detrehem	"	Bánffy Albert báró	—	—	—	—	235	—	—	—	235	
Doh	Kémer	Bethlen Ödön gróf	98	2	65	70	964	—	—	1	1200	
"	"	Doh község	3	—	1	120	12	—	—	54	190	
Elyüs	Szilágysomlói	Bánffy Albert báró	—	—	—	—	387	—	—	—	387	
"	"	Elyüs község	—	—	3	77	—	—	—	51	131	
Felső-Kaznacs	Zorány	Felső-Kaznacs község	—	—	—	239	—	—	—	25	264	
Gyümölcsénes	Szilágysomlói	Bánffy Zoltán báró	1	1	1	—	158	—	—	—	161	
"	"	Gyümölcsénesi g.-kath.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Baross Károly: Magyarország földbirtokosai, Budapest, 1893

Mint láthatjuk Szilágysomlósra még id. Vincze Gábornak – Vincze Gábor (1885–1945) apjának – volt 102 holdja, és ezzel ő is felkerült a listára.

1912-ben újabb könyv jelent meg a 100 hold fölötti földtulajdonosokról (*Magyarországi gazdacímár*, szerk. Zsitvabessenyői Rubinek Gyula, 1912), amelyben három Kása szerepel, Kása Pál (1821–1895) mindhárom fia, összesen 538 hold földdel.

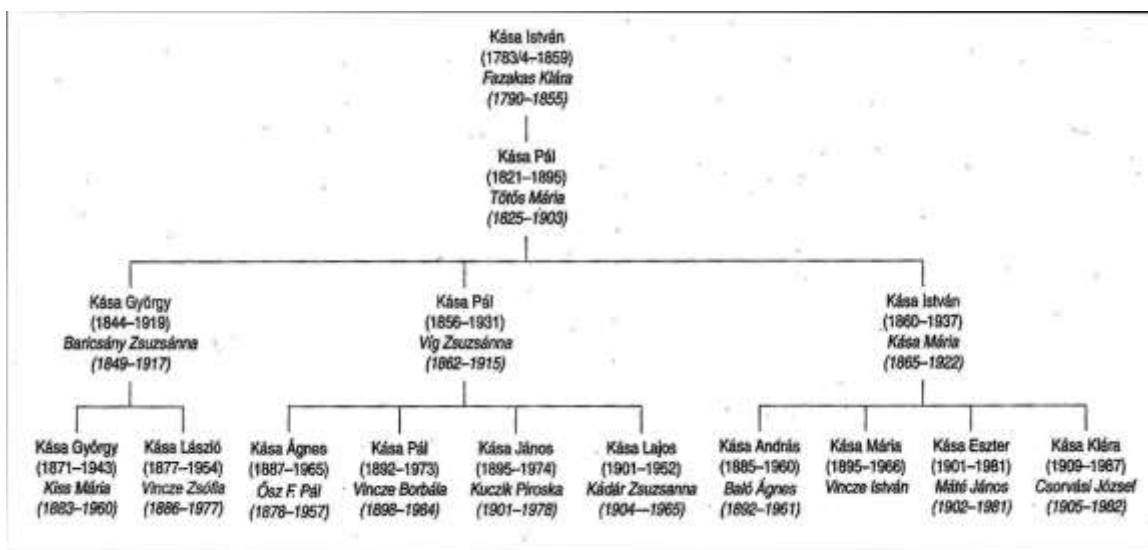
700

Megye: SZILÁGY
Komitat: SZILÁGY

Község neve Gemeinde	A tulajdonos és birtokos neve Name des Grundbesitzers und Pächters	Lakóhely Wohnort	Utolsó posta Letzte Post	Szántó Ackerland	Kert Garten	Rét Wiese	Legelő Weide	Erdő Wald	Nyír- erdő Nadel- wald	Haszná- latlan terület Unbenut- zter Boden	Össze- sen	Kat. terület Kath. Fläch. Kath. Fläch. Kath. Fläch.	Jegyzetek Anmerkung
K. holdakban (Kikerekítve) — K. hold (abgerundet)													
Szilágysomlói	Kása István	Szilágysomlós	Szilágysomlós	94	1	17	—	74	8	5	201	900	
"	Kása György	"	"	67	2	33	—	82	—	2	188	739	
"	Kása Pál	"	"	53	—	19	—	56	19	—	149	588	

Az Országos mezőgazdasági címár felvidéki pótkötete az 1940-41. évre című kötetben van egy függelék az erdélyi földtulajdonosokról, amelyben Borzásról csak Kása Pál (1906–1970) szerepel 190 holddal.

A következő családfarész az első négy generációt ábrázolja úgy, hogy a negyedik generáció tagjai közül csak azokat írtuk ki, akiknek van leszármazottjuk, tehát a szilágyborzási Kása család tőlük származik.

Észrevehetjük, hogy Kása István (1860–1937) feleségének lánykori neve is Kása, de ő nem borzási, tehát csak távoli rokon lehet (talán Ippról vagy Zoványról).

Az első Kása család (István és Klára) 1843-ban házat építettek, amely ma is megvan a 107-es számú telken (a kultúrház mellett). A mestergerendára ezt írták: „Kása István építette párjával Fazakas Klárával az Úrnak 1843-dik esztendejében”. A gerendának egy része ma is megvan.

Major Miklós 2001-es könyvéből²

2024-ben

² Major Miklós: *Szilágyborzás. A folyók ölelésében fekvő falu*, Szilágyborzás község kiadása, 2001

Kása Pál keresztlevele:

Az erdélyi református anyaszentegyház.

az 1739. évi IV. t. c. ért.
belfoglaltatva.

86. 1946. évi évi évi

KIVONAT

a szilágyozványi ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből.

I. d. 58. lap

Születési év, hó és nap	Keresztelési év, hó és nap	Született neve és keresztnév	Törzskönyvi vagy más hivatalos neve	Született neve, születési helye, vallása és polgári állása	Született lakóhelye (település és házszám)	Keresztelőtől a anyák neve, polgári állása és lakóhelye	Keresztelői pap neve	Született neve	Keresztelői pap neve	Megjegyzés
1856 Szeptember 18. 19.		Pál		Kása Pál Törzskönyvi ref. földművelő	Rozsni	Farkas Ferenc Jóak Péter		Varga István	Ellerő István	

A fentnevezett helyről hivatalosan kiadta: Szilágyozvány, 1946. augusztus 23.

M. 11. 11.

Víg B. Zsuzsánna keresztlevele:

Az erdélyi református anyaszentegyház

az 1739. évi IV. t. c. ért.
belfoglaltatva.

352/1946. évi

KIVONAT

a szilágyozványi ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből.

M. 11. 11.

Születési év, hó és nap	Keresztelési év, hó és nap	Született neve és keresztnév	Törzskönyvi vagy más hivatalos neve	Született neve, születési helye, vallása és polgári állása	Született lakóhelye (település és házszám)	Keresztelőtől a anyák neve, polgári állása és lakóhelye	Keresztelői pap neve	Született neve	Keresztelői pap neve	Megjegyzés
1862 augusztus 28. 31.	1862	Zsuzsánna		Víg B. Zsuzsánna Törzskönyvi ref. földművelő	Víg B. Zsuzsánna 37.	Víg István Pálos Károly Jóak Péter		Varga István	Ellerő István	

A fentnevezett helyről hivatalosan kiadta: Szilágyozvány, 1946. aug. 23. in

M. 11. 11.

Kása Pál és Víg B. Zsuzsanna házassági levele:

157
891

Végül a házassági anyakönyvben feljegyzett

KIVONAT

a *szilágyszentgyörgyi református* egyház házassági anyakönyvéből.

Kötet: *III.* Lap: *211* 182. sz. Ezet *nyilvánosságban kötötték össze*

Sorszám	Egyes napja a házassági anyakönyvben	A világúgy és menyasszony				A fiatalok neve, születési helye, állása	A fiatalok neve, születési helye, állása	A fiatalok neve, születési helye, állása	A fiatalok neve, születési helye, állása	Küldetés vagy más utasítás
		neve és polgári állása	születési helye, időpontja	anyja neve	anyja születési helye, időpontja					
	1852	<i>Kása Pál</i>	<i>szilágyszentgyörgy</i>	<i>1852</i>	<i>Víg B. Zsuzsanna</i>	<i>szilágyszentgyörgy</i>	<i>1852</i>	<i>Víg B. Zsuzsanna</i>	<i>szilágyszentgyörgy</i>	<i>1852</i>
	29	<i>Víg B. Zsuzsanna</i>	<i>szilágyszentgyörgy</i>	<i>1852</i>	<i>Kása Pál</i>	<i>szilágyszentgyörgy</i>	<i>1852</i>	<i>Kása Pál</i>	<i>szilágyszentgyörgy</i>	<i>1852</i>

Hogy ezen kivonat az eredeti anyakönyvi tétellel szóról-szóró megegyezik: hivatalosan bizonyítom.

Kelt: *Szilágyszentgyörgy*, 194. évi *október* haván *21* napján.

Károlyi János
egyházi író

A Kása család talán legrégebbi ismert fényképe, amely 1914 őszéről való:

Balról jobbra,
 felnőttek: Vincze Zsófia (1886–1977) és anyósa, Baricsány Zsuzsanna (1849–1917),
 gyermekek: Kása László (1912–1991), Kása Rozália (1909–1980), Kása Sándor (1914–2007),
 Kása Mária (1908–1992), Kása József (1911–1983), mind Baricsány Zsuzsanna unokái.

Egy másik fénykép Kása László (1877–1954) és felesége, Vincze Zsófia (1886–1977) családját ábrázolja (valamikor az 1940-es évek végén 1950-es évek elején):

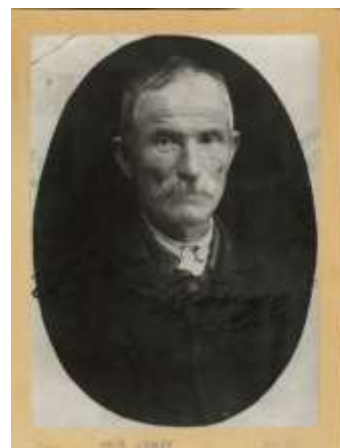

Középen ül: Vincze Zsófia (1886–1977) és férje, Kása László (1877–1954),
balra Anna (1916–1993), jobbra Rozália (1909–1980).
Álló sor balról: Ilona (1927–), Gyula (1918–2005), Emma (1923–2013), László (1912–1991),
Erzsébet (1920–1993), Sándor (1914–2007).

Kása György (1871–1943) családjának fényképe, amely a családfő halála után készült valamikor (lehet, hogy éppen a temetésen):

Balról jobbra: állnak: Ferenc, ifj. György, Pál, Mihály, József
ülnek: Irma, Kiss Mária, Mária, Berta

Kása György (1871–1943)

Kása János (1895–1974) családjának fényképe 1940 körül:

Balról jobbra: állnak: Béla, Piroska, József
ülnek: László, Kuczik Piroska, Erzsike, id. Kása János, ifj. János

Ugyanabban a felállásban sokkal később:

Családi érdekességek, történetek, legendák

Kása István (1860–1937) Mihály nevű fia (1893–1917) részt vett az első világháborúban, és eljutott Szentpétervárig, ahol bejárt a cári palotába udvarolni egy ott dolgozó lánynak. Egy falubelije is ott tartózkodott, és találkozott Mihállyal, aki elmondta neki, hogy bejár a cári palotába. Mihály másnap, amikor a cári családot elvitték a palotából, rejtélyes körülmények között meghalt. Ezt Mihály bátyja, András mesélte (s ma 74 éves) unokájának, Tönkő Emmának. Kerestem az interneten, de semmilyen adatot nem találtam róla (fogságbeli vagy eltűnt személyek adatbázisaiban). Ellenben rátaláltam, a következő bejegyzésre:

The image shows a digital scan of a military record card for Kása Mihály. The card is titled 'Kása Mihály' and includes the following information:

- Rendfokozat:** honv.
- Csapattest:** 57. gy. e.
- Alosztály:** 25. feld. oszt.
- Születési adatok:**
  - Születési hely: Szilágyborzás
  - Születési idő: 1915
  - Anyja neve: Kiss Mária
  - Azonossági szám: 4774150029 (lásd Megjegyzés)
- Veszteségi eset:**
  - Jellege: eltűnt
  - Helyszíne: (Nincs adat)
  - Időpontja: 1944. X. 23.
- Megjegyzés:**

Eredeti kézírásban 4774150029, ami Szilágybagos [Szilágy vm. Szilágysomlyói j.] anyakönyvi kerület számával kezdődik, Szilágyborzás [ugyanott] anyakönyvi kerületi száma 5165.
- Adatbázis azonosító:** ou33VDggew
- Adatok forrása:** 15 - 21274
- Adatpontositás** (button)

Ez pedig Kása Mihály (1915–2002) nagybátyám második világháborús részvételéről szól. Soha nem hallottam, hogy hol és miként „tűnt el”, és hogyan került haza. A dátum szerint ekkor a front valahol Nagykároly környékén volt.

*

Édesanyám, Kása Irma (1922–2006) mesélte, hogy Adél húgomat Katalinnak akarta kereszteltetni, de a rokonok lebeszéltek, azzal, hogy volt egy Kása Katalin a családban, aki nagyon csúnyaszájú volt. A családfát nézegetve, akkorig egyetlen Katalin volt a családban: Vincze Gáborné Kása Katalin (1890–1932), tehát ő lehetett az, akire 17 év elteltével még emlékeztek a rokonok.

*

Egyik ősünk, sajnos a nevét nem tudom, pedig gyerekkoromban biztosan névvel mesélték, egész héten dolgoztatta a lovakat, mert sok volt a munka. Vasárnap azonban gyalog ment a szomszéd faluba a közfürdőbe, mert a lovaknak pihenni kellett. Nem tudom, hogy ő vagy más volt-e az, aki nyáron hétfőn felhúzta a csizmát a lábára, és csak szombaton húzta le. Aludni is kinn aludt szénán.

*

Amikor a tagosítás volt (a szétszórtan lévő földeket újramérték, hogy mindenkinek lehetőleg egyben legyen) a 19–20. századi fordulón sok elégedetlenség volt a faluban, mert a földek nem egyforma minőségűek voltak. A földeket kimerő mérnökkel emiatt sok vita volt. Egyik asszony rokonunk össze is vezett a mérnökkel, és dühében úgy csúfolta meg, hogy elébe állt, hirtelen megfordult, felrántotta a szoknyáját, és pucér fenekét a mérnök felé fordította.

*

Kása Zsuzsánna (1886–1966) egyházi anyakönyvi bejegyzésében megjegyzésként szerepel, hogy néma volt. Többen úgy tudják, hogy kisgyerekkorában leejtették, és emiatt némult meg. 80 évet élt, lehetett vele kommunikálni.

*

Az 1950-es években a berendezkedő kommunista hatolom Borzáson sem kímélte az embereket. Kása Lajostól (1901–1952) félték, mert tisztességes ember lévén, a faluban adtak a szavára, és nyilván nem hódolt be a kommunistáknak. Egy éjjel fegyvert rejtettek a szalmakazlába, másnap a rendőrök feljelentésre hivatkozva házkutatást tartottak nála, és egyből az elrejtett fegyverhez mentek. Soha nem került haza, meghalt a börtönben. Édesapám úgy mesélte, hogy a faluban akkoriban hol itt, hol ott vezett el majorság. Egyik éjjel megfogtak egy falubeli suszterfélét, aki párttag volt, talán titkár is, hogy Kása Lajoséktól két libával jött kifele. Bevitték a községházára, volt egy kamaraféle, oda bezárták. De másnap a rendőrök (milicisták) elengedték. Hát párttag volt! Rá néhány napra volt a fent említett házkutatás, amikor megtalálták azt a bizonyos fegyvert. Kása Lajost elvitték Zilahra. Tárgyalás volt. S akkor az ügyvéd egyszer azt mondta, hogy nincsen semmi baj, a jegyzőkönyvbe bele van írva a puskának a száma és az 1938-as év. Ha Kása Lajos a katonaságtól hozta, amikor katona volt, és 1938 óta az a puska el van dugva ott a szalmában, az rozsdás kell, hogy legyen. Holnap lesz a tárgyalás, legyen ott a puska! Hát nem lett másnap tárgyalás, mert Kása Lajos az előtte való napon megebédelt a börtönben, utána rosszul lett és meghalt. Megmérgezték – ez volt az általános vélemény. Utána sejtették, hogy ki tette oda a fegyvert is. De bizonyítani nem lehetett. Ez a bizonyos suszter aztán el is került a faluból.

Ezek a módszerek általánosak voltak, és az emberek hiába sejtették, tudták, hogy kik voltak azok, akik közreműködtek az ilyen cselekedetekben, semmit sem tehettek, mert féltették a saját életüket. Persze a helyi vezetők között voltak tisztességesek is, akik próbáltak segíteni. Keresztanyám, özv. Kincses Lajosné Kása Mária (1908–1992) és két felnőtt lánya Szilágybagoson lakott, kulákoknak nyilvánították őket, és féltő volt, hogy el is viszik. Az egyik helyi vezető azt ajánlotta nekik, hogy ha tehetik, próbáljanak eltűnni otthonról néhány hónapig, hátha addig lecsendesednek a dolgok, és nem viszik el őket. A tanácsot megfogadták. Néhány üres bőrönddel látványosan elindultak estefele gyalog a szilágynagyfalusi vasútállomásra (akkor nem volt ritka eset, hogy a 6-7 km-es távolságot gyalog tették meg az emberek). Amikor besötétedett, Borzás felé vették útjukat, és éjjel megérkeztek nagyanyámék házához, ahol elbújtak az egyik külön álló kis házban, amelynek volt egy olyan előtere, ahol kemence állt, amelyben a kenyeret sütötték, a házat pedig inkább csak gabonaraktárnak használták. A raktárszoba egész nap zárva volt, az ablakok lesötétítve. Csak éjjel jártak ki a házból. Nagyon ügyesen csinálták, hisz mi, gyerekek egész nap az udvaron szaladgáltunk, még a kemencére is felmásztunk, de semmit sem sejtettünk, és a faluban senki sem. Persze az a szoba mindig zárva volt, úgy tudtuk, hogy ott limlomon kívül nincs semmi, és nem volt bejárásunk. Amikor vagy három-négy hónap után a rokonok megtudták, hogy elmúlt a veszély, keresztanyámék éjjel

elindultak Nagyfalu felé, ugyanazokkal a bőröndökkel, majd reggel visszaérkeztek, mintha az éjjeli vonattal jöttek volna. Elmesélték, hogy megjárták Vajdahunyadot, Resicát (akkor többen mentek oda a faluból dolgozni időlegesen, néhányan ott is ragadtak). Így sikerült megmenekülniük a börtöntől.

*

Kása Benjámín (1936–1960) fogadásból felemelt egy zsák gabonát, összeesett és sokáig megnyomorodva ágyban feküdt. Resicán is dolgozott. A halotti anyakönyvben csak az a bejegyzés szerepel, hogy agyvérzésben halt meg.